

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Навчально-науковий інститут української філології та журналістики
Кафедра журналістики

Кваліфікаційна робота
магістра

з теми: **Втрачена, але незабута, архітектурна спадщина Хмельниччини**

Виконала: студентка Zh1-M23 групи
спеціальності 061 Журналістика
Мельник Маріна Василівна

Керівник:
кандидат наук із соціальних комунікацій,
доцент кафедри журналістики
Почапська О.І.

Рецензент:
Бикова О.М., кандидат наук із соціальних
комунікацій, доцент, доцент кафедри
міжнародної журналістики Київського
столичного університету імені Бориса
Грінченка

Кам'янець-Подільський – 2024 року

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ОПИС ПРОЄКТУ	7
РОЗДІЛ 2. ТЕХНІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СТВОРЕННЯ ІНТЕРНЕТ-САЙТУ	19
ВИСНОВКИ.....	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	35
ДОДАТКИ.....	39
Додаток А. Знімки екрану зі сторінкою туристично-інформаційного центру Хмельницького в Instagram	39
Додаток Б. Усі зображення допису про палац в Антонінах із серії «Втрачена спадщина», розміщені послідовно (дивитися зліва направо)....	40
Додаток В. Статистика в Instagram першого допису з серії «Втрачена спадщина»	42

ВСТУП

Архітектурна спадщина — це невід’ємна частина культурної ідентичності кожної країни. Вона не лише відображає історію, але й формує національну самосвідомість, а також є важливим ресурсом для розвитку туризму. На жаль, чимало архітектурних пам’яток України, зокрема у Хмельницькій області, зараз перебувають у стані руйнації або були повністю зруйновані внаслідок війн, соціальних катаклізмів і недбалого ставлення до культурних об’єктів. Замки та палаці, які колись слугували символами сили та багатства, тепер існують лише в історичних згадках і на рідкісних архівних світлинах. Зникнення цих об’єктів стало не лише втратою матеріальної культури, а й втратою значної частини історичної пам’яті країни.

Актуальність проєкту. Тема вивчення втраченої архітектурної спадщини набуває особливої актуальності в умовах сучасних викликів: війни на території України, урбанізації, глобалізації та суспільної байдужості до збереження історичних пам’яток. Втрачені замки і палаці Хмельниччини — це сторінки історії, які збереглися лише у документах, дослідженнях та народній пам’яті. Задля їх збереження у свідомості сучасників і майбутніх поколінь необхідно привернути увагу громадськості до цих пам’яток, систематизувати відомості про них і відтворити їхню роль у культурній спадщині регіону.

Проєкт «Втрачена, але незабута, архітектурна спадщина Хмельниччини» був створений, щоб зберегти пам’ять про втрачені замки й палаці Хмельниччини і привернути увагу до їхньої історичної значущості.

Проєкт включає створення сайту про замки і палаці Хмельниччини, що дозволить забезпечити доступність інформації про втрачені пам’ятки області, зробити її цікавою та зрозумілою для сучасної аудиторії, а також створити умови для збереження історичної спадщини у свідомості

суспільства. Це особливо актуально в умовах зростання інтересу до внутрішнього туризму та розвитку етнотуризму в регіоні.

Ця робота поєднує дослідження архівних матеріалів, аналіз історичних джерел та сучасні технології для створення доступної інформаційної бази про втрачений культурний спадок Хмельниччини.

Мета роботи — створити вебплатформу для систематизації та популяризації інформації про замки і палаци регіону, що були повністю чи частково зруйновані. Важливо не тільки зафіксувати їхнє історичне значення, але й зробити інформацію доступною для широкої аудиторії через сучасні медіа, зокрема сайт і соціальні мережі, а також сприяти формуванню інтересу громадськості до збереження культурної спадщини Хмельницької області.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- віднайти і проаналізувати історичні документи, карти, фотоматеріали та наукові публікації, щоб зібрати достовірну інформацію;
- систематизувати зібрану інформацію;
- розробити і наповнити вебплатформу;
- адаптувати матеріали для соціальних мереж;
- популяризувати проєкт за допомогою соціальних мереж;
- оцінити залученість аудиторії.

Об'єкт роботи — архітектурна спадщина Хмельницької області, зокрема збережені, зруйновані та втрачені замки і палаци.

Предмет роботи — процес дослідження, систематизації та представлення інформації про замки і палаци Хмельниччини на інтерактивній вебплатформі. Це включає збір даних про історію, архітектурні особливості, причини втрати пам'яток, а також створення журналістських матеріалів для їх популяризації.

Специфіка аудиторії. Потенційною цільовою аудиторією проєкту є історики, краєзнавці, туристи, а також місцева громада та освітяни, які

цікавляться архітектурною спадщиною Хмельницької області й прагнуть досліджувати нетрадиційні туристичні маршрути, що відкривають маловідомі сторінки історії регіону та сприяють формуванню нового погляду на культурну спадщину. Вебплатформа стане корисною для дослідників і фахівців, надаючи доступ до структурованих даних про втрачені пам'ятки, а також для широкого загалу, сприяючи популяризації історії регіону та розвитку туризму. Проєкт також може зацікавити організації, що займаються збереженням культурної спадщини, та людей, залучених до цифрових ініціатив у сфері історії.

Сфера застосування проєкту охоплює кілька напрямків, оскільки він кросмедійний. Вебплатформа – головний інформаційним ресурс, створений авторкою проєкту. На основі матеріалів з сайту поступово публікуються дописи в соціальних мережах (Instagram, Facebook) Хмельницького туристично-інформаційного центру. У перспективі проєкт може бути використаний для ініціювання дискусій про збереження культурних пам'яток і співпраці з організаціями, що займаються реставрацією та охороною спадщини.

Для реалізації поставлених завдань було використано **загальнонаукові** (спостереження, аналіз архівних матеріалів, синтез, дедукція, індукція, порівняльний аналіз) і специфічно **журналістські** (збір інформації, моніторинг аудиторії, створення візуального контенту, підбір кадрів, редагування) **методи**.

Ідея проєкту полягає в тому, щоб зберегти історичну пам'ять про втрачені замки та палаци Хмельниччини, які більше не існують, але мають значну культурну та історичну цінність, а також сформувати підґрунтя для розвитку туристичного потенціалу регіону.

Наукова новизна проєкту полягає в його унікальному підході до документування та популяризації втраченої архітектурної спадщини через поєднання традиційних історичних досліджень із сучасними цифровими технологіями. Сайт, створений в межах проєкту, став першим вебресурсом,

де зібрано й систематизовано інформацію про втрачені, зруйновані та збережені замки й палаци Хмельницької області.

Апробація. Основні положення були оприлюднені під час виступів на наукових конференціях студентів і магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка:

1. «Роль соціальних мереж у розвитку етнічного туризму на Хмельниччині».
2. «Туристичний репортаж: формування візуальної історії».
3. «Адаптація контенту для соціальних мереж в українських крос-медіа».

Структура. Робота складається з двох частин:

- практичної – інтернет-сайту «Замки і палаци Хмельниччини»;
- теоретичної – пояснювальної записки.

Пояснювальна записка складається зі змісту, вступу, опису проєкту, технічних характеристик створення інтернет-сайту, висновків, списку використаних джерел, що містить 33 позиції, і додатків.

ВИСНОВКИ

Проект, що отримав назву «Втрачена, але незабута, архітектурна спадщина Хмельниччини», став основою для створення інноваційного медіапродукту, присвяченого збереженню та популяризації архітектурної спадщини Хмельницької області й результатом послідовної роботи над дослідженням історичних джерел, створенням і систематизацією матеріалів та їх адаптацією для цифрового простору. Зокрема, створений вебсайт, який зібрав унікальну інформацію про замки та палаци регіону, став не лише архівом важливих історичних відомостей, а й доступною для широкої аудиторії платформою, де відвідувачі можуть дізнатися про багату культурну спадщину Поділля.

Актуальність проекту полягає в тому, що в Україні питання збереження та відновлення культурної спадщини часто недооцінюється, особливо в контексті невеликих регіонів. Багато архітектурних пам'яток втрачаються через відсутність підтримки або брак інформації про їх історичне значення. Водночас відновлення історичної пам'яті та підвищення обізнаності населення про важливість спадщини є одним із головних завдань сучасної культурної політики. Такий підхід не лише допомагає зберегти історію для майбутніх поколінь, але й сприяє розвитку внутрішнього туризму, підтримує економіку регіону та сприяє формуванню позитивного іміджу як для місцевих мешканців, так і для туристів. Також актуальність проекту пояснюється загальносвітовими тенденціями: люди дедалі більше цікавляться історією свого краю, етнотуризмом та культурними цінностями.

Новизна цього проекту полягає в тому, що створена в його межах платформа стала першим ресурсом, де зібрано всю доступну інформацію про замки і палаци Хмельниччини, включно з втраченими пам'ятками. Інші ресурси або не містять подібних відомостей, або обмежені поверхневим охопленням теми. Відтак, цей сайт дає можливість ознайомитися з

матеріалами, які до цього часу були доступні лише вузькому колу фахівців або зацікавлених осіб, що суттєво розширює інформаційне поле і збагачує культурний контент в інтернеті. Інтеграція історичних документів, карт, фотоматеріалів, а також використання сучасних 3D-моделей, створених українськими дослідниками, дозволила зробити цей ресурс не лише історично цінним, але й візуально привабливим й інформативним. Це дає змогу користувачам поринути в історію Хмельниччини, побачити місця, які були знищені або зруйновані, і зрозуміти значення кожної пам'ятки в контексті регіону. Створення і розвиток сайту також забезпечили корисні можливості для дослідників, істориків, культурологів, які отримали нове джерело для вивчення локальної історії Поділля.

Одним із важливих завдань, виконаних у рамках проєкту, стало ретельне опрацювання історичних матеріалів: було зібрано, опрацьовано та проаналізовано низку історичних документів, карт, фотоматеріалів і наукових публікацій. Це дозволило віднайти маловідомі або взагалі невідомі широкій аудиторії факти. На основі зібраної інформації матеріали були систематизовані й структуровані так, щоб їх було легко сприймати. Для кожного об'єкта, зокрема втрачених замків і палаців, була створена індивідуальна сторінка, що містить заголовок, опис, інформацію про минуле та сучасний стан об'єкта, а також додаткові матеріали. Завдяки цьому користувачі отримують доступ до вичерпної інформації про кожну пам'ятку.

Іншою важливою особливістю проєкту стало його багатофункціональне використання сучасних медіа-технологій. Створення вебплатформи за допомогою Webnode дозволило об'єднати різні формати подачі інформації в одному просторі, що зручно і зрозуміло для користувача. Використання таких інструментів, як графічне оформлення, інтеграція зображень та текстів, робить сайт сучасним та привабливим для різної аудиторії. Вибір кольорів і дизайнерських рішень, де зелене обрамлення вказує на збережені пам'ятки, жовте — на зруйновані, а червоне — на втрачені, допомагає інтуїтивно розрізняти категорії замків і палаців та

підсилює емоційне сприйняття інформації. Такий підхід сприяє кращій візуалізації матеріалів і допомагає користувачам орієнтуватися в інформації.

Особливе значення у проєкті приділено соціальним мережам, які використовуються як потужний інструмент популяризації архітектурної спадщини серед молоді та активних користувачів Інтернету. Для цього матеріали про втрачений архітектурний спадок Хмельниччини були адаптовані до формату соцмереж Instagram та Facebook, де туристично-інформаційний центр Хмельницького має свої акаунти. Публікації в межах проєкту відбувалися двічі на місяць під скороченою назвою «Втрачена спадщина», і цей кросмедійний формат дав змогу охопити широку аудиторію, привертаючи увагу до теми через популярні платформи. Сайт працює не як статичний архів, а як частина динамічної інформаційної системи, де новини про втрачений спадок з'являються в різних форматах — від розширених текстів на вебсторінках до стислих, але візуально насичених дописів у соціальних мережах. Користувачі, які натрапляють на інформацію в Instagram чи Facebook, можуть легко перейти на сайт для детального ознайомлення з історією замків і палаців. Таким чином, цей ресурс працює як платформа, що об'єднує аудиторію, яка цікавиться історією, культурою і туризмом.

Використання додатків (Picsart і Background Eraser) для обробки й налаштування зображень, дозволило створити якісний і естетично привабливий контент, який привертав увагу і залучав користувачів.

Результати проєкту свідчать про його ефективність та важливість для розвитку туризму в регіоні. Відгуки підписників, коментарі та приватні повідомлення стали показником того, що обрана тематика викликає зацікавленість. Також була започаткована спеціальна рубрика, що сприяла збільшенню загальної активності сторінок туристично-інформаційного центру в соціальних мережах, що свідчить про зростання інтересу до культурної спадщини. Створення спеціальних закріплених історій із посиланнями на сайт і розміщення активних посилань у Facebook та

Instagram Stories допомогли ефективно привертати нових відвідувачів на сайт.

Зазначимо, що цей проєкт є інноваційним у своїй галузі та має великий потенціал для подальшого розвитку. Наразі на сайті опубліковані матеріали про втрачені пам'ятки, але в майбутньому планується розширення та додавання інформації про зруйновані й збережені замки та палаци, що стане наступним кроком у збереженні культурної спадщини Хмельниччини. Відтак, цей проєкт не є завершеним: він буде доповнюватися, розширюватися й розвиватися, збагачуючи аудиторію новими знаннями про історію та архітектуру регіону.

Комплексний підхід до технічної реалізації проєкту, досконала обробка інформації та продумана інтеграція з соціальними мережами дозволили створити важливий інструмент популяризації етнотуризму в регіоні.

Усі завдання магістерської роботи були виконані. Проведена робота не лише допомогла зберегти інформацію про унікальні архітектурні пам'ятки регіону, але й заклала основу для подальшого дослідження та популяризації цих об'єктів. Проєкт «Втрачена, але незабута, архітектурна спадщина Хмельниччини» має велике значення як для місцевої громади, так і для загальноукраїнської аудиторії, адже він сприяє підвищенню обізнаності про культурну спадщину, стимулює розвиток туризму й зберігає історичну пам'ять для майбутніх поколінь. Використання можливостей інтернету забезпечує доступність та інтерактивність, а інтерес, який проявила аудиторія, свідчить про успішність реалізованих ідей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антоненко І. Я., Момот М. Б. Розвиток туризму на основі історико-культурного та природного потенціалу Хмельницької області. *Туристичні тренди-2017: інновації, бренди, дестинації*: збірник матеріалів Всеукр. наук.-прак. конф., присв. 10-річчю каф. турист. бізн. Харків, 2017. С. 22-24. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi61/0045742.pdf> (дата звернення: 13.07.2024).
2. Божко Л. Історіографія етнографічних досліджень Поділля 20-30-х років ХХ століття. *Етнічна історія народів Європи*. 2008. Вип. 26. С. 115-119.
3. Бугаєва Я. Психологія кольору у веб-дизайні: вибір кольорової палітри та її вплив на сприйняття та конверсію сайту. *Політ. Сучасні проблеми науки*: тези допов. XXIV Між. наук.-прак. конф. здоб. вищ. осв. і мол. учен. Київ: НАУ, 2024. С. 66-68. URL: https://fgsa.nau.edu.ua/wp-content/uploads/2024/05/Zb_tex_Polit_24_cc.pdf (дата звернення: 20.08.2024).
4. Виногородська Л.І. Історико-археологічні дослідження поблизу с. Пилява Хмельницької області (до локалізації місця Пилявецької битви). *Археологія*. 1997. № 1. С. 89-95. URL: <http://surl.li/lqymir> (дата звернення: 28.06.2024).
5. Гарматій О., Кісіль С. Тема культури в українських ЗМІ: основні тенденції подання. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Сер. Журналістські науки*. 2018. № 896. С. 18-25. URL: <http://surl.li/wgmokq> (дата звернення: 13.03.2024).
6. Герасимчук Т. Дослідження об'єктів культурної спадщини с. Антоніни та їх використання. *Дослідження, збереження та популяризація пам'яток історико-культурної спадщини України*: зб. матеріалів круг. ст. (м. Переяслав, 20 квітня 2020 р.). Переяслав, 2020. С. 54-61.

7. Головне про колірні схеми. Базові правила роботи з кольором для дизайну сайтів. Skvot: вебсайт. URL: <https://skvot.io/uk/blog/glavnoe-o-tsvetovykh-skhemakh> (дата звернення: 01.09.2024).

8. Долинська О. Особливості туризму Хмельницької області. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Сер. Географія*. 2017. Вип. 66-67. С. 146-149.

9. Єсюнін С. М. Незнане Поділля: краєзнавче видання. Городок: “Бедрихів Край”, 2012. 156 с.

10. Захар'єв В., Захар'єва З. Давні карти та щоденники про Хмельниччину XVI-XVII століть. Хмельницький: ФОП Цюпак А. А., 2017. 168 с.

11. Захар'єв В., Старенький І., Шпаковський С. Замки, фортеці, пізньосередньовічні міські укріплення Хмельницької області. Хмельницький: ФОП Цюпак А. А., 2017. 216 с.

12. Зеленюк О.О. Веб-дизайн в контексті формування візуальної культури віртуального середовища. *Науковий журнал “Молодий вчений”*. Сер. Мистецтвознавство. 2019. № 1 (65). С. 23-26.

13. Ілляшенко Н. С., Савченко О. С. SEO-оптимізація як сучасний інструмент інтернет-маркетингу. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2012. № 3. С. 63-74.

14. Кащенко А. У запалі боротьби: історична повість. Прага: Видавництво “Колос”, 1941. 219 с. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=4674> (дата звернення: 06.09.2024).

15. Кіца М. Роль соціальних мереж у сучасній журналістиці. *Вісник Національного університету “Львівська політехніка”*. Сер. Журналістські науки. 2018. № 896. С. 98-105. URL: file:///C:/Users/user/Downloads/vnulpjn_2018_896_16.pdf (дата звернення: 13.04.2024).

16. Лекція 1: Що таке культурна журналістика? *Культура і Креативність*: вебсайт. URL: <http://surl.li/jpphfp> (дата звернення: 05.10.2024).

17. Макаrchук Н. Етнотуризм як складова європейської інтеграції України: методологія і політологічний аналіз. *Вісник Прикарпатського університету. Сер. Політологія*. 2020. Вип. 14. С. 206-214.

18. Михайлівка. *Замки і храми України*: вебсайт. URL: <https://castles.com.ua/michalowka.html> (дата звернення: 15.07.2024).

19. Пишемо про культуру якісно. Поради британської журналістики. *MediaLab*: вебсайт. URL: <https://medialab.online/news/py-shemo-pro-kul-turu-yakisno-porady-bry-tans-koyi-zhurnalistky/> (дата звернення: 12.05.2024).

20. Розанов М. П. Психологія кольору: особливості, вплив і семіотичне значення: збірник наук. праць проф.-виклад. складу ДонНУ ім. Василя Стуса, 2019. Т. 1, С. 188-190.

21. Сарміна Г. Л. Стратегічність в умовах крос-медійної діяльності. Актуальні проблеми сучасного мас-медійного простору. 2016. С. 76-77. URL: <http://surl.li/sbxla> (дата звернення: 20.03.2024).

22. Сашук Т. І. Трансформація інтернет-комунікації: роль соціальних мереж. Актуальні проблеми медіапростору: зб. матеріалів II Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 09 квітня 2020 р.). Київ: Інститут журналістики, 2020. С. 90-95. URL: <http://journ.univ.kiev.ua/nauka1/archives/1951> (дата звернення: 28.03.2024).

23. Сіцинський Є. Оборонні замки Західного Поділля XIV-XVII ст.: історично-археологічні нариси. Київ: УАН, 1928. 99 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Sitsinskyi_Yukhym/Oboronni_zamky_Zakhidnoho_Podillia_XIV-XVII_st_istorychno-arkheolohichni_narysy.pdf (дата звернення: 25.05.2024).

24. Синчак Б.А., Коваль А.Г., Кеда А.О. Вплив соціальних мереж на журналістику. *Габітус. Сер. Соціальні структури та соціальні відносини*. 2021. Вип. 25, С. 21-26.

25. Славута. Палац князів Сангушків. XIX-XX ст. *YouTube*: вебсайт. URL: <http://surl.li/pgvqgw> (дата звернення: 05.07.2024).
26. Тарангул Л. М., Чернікова І. В., Дрогомирецька Л. Р. Збереження історико-культурної спадщини України як чинник національної ідентичності. *Культурологічний альманах*. 2024. Вип. 1 (9), С. 147-159.
27. Українські палаци. Золота доба: Ізяслав і Славута. *YouTube*: вебсайт. URL: <http://surl.li/pjjmrb> (дата звернення: 05.07.2024).
28. Українські палаци. Золота доба: палац в Антонінах. *YouTube*: вебсайт. URL: <http://surl.li/erihpe> (дата звернення: 03.07.2024).
29. Холковська Т. Ю. Замки та палаци Поділля у працях польських дослідників. *Наукові записки Вінницького педуніверситету. Сер. Географія*. 2013. Вип. 25. С. 167-172. URL: https://library.vspu.edu.ua/polki/akredit/kaf_3/holkovska4.pdf (дата звернення: 15.04.2024).
30. Чабаненко М. В. Основи інтернет-журналістики: навч. посіб. для студ. освітньо-кваліф. рівня “бакалавр” напр. підгот. “Журналістика”. Запоріжжя: Просвіта, 2013. 112 с.
31. Aftanazy R. Dzieje rezydencji na dawnych kresach Rzeczypospolitej. Województwo podolskie. Wrocław: Ossolineum, 1997. Vol. 9. 444 p.
32. Facebook та Instagram: порівняння платформ. *Itforce*: вебсайт. URL: <https://itforce.ua/blog/facebook-instagram-porivniannia-platform/> (дата звернення: 26.09.2024).
33. Webnode: головна сторінка. *Webnode*: вебсайт. URL: <https://www.webnode.com/uk/> (дата звернення: 12.09.2024).